

diuīmaz. i. diuīme legis intelligen
tiāl consequatur homo se debet
a communītātē tam hominū q̄
negotiorū q̄ etiā cogitatoū se
certere. et secretū solitudis men
talīs intrare. Dēt etiā dieb⁹ q̄ora
gita p̄ quos stat⁹ penitētē īmūt
i. mī statū penitētē et abstinentē p̄
seuerare. quia reuera illi soli diuī
nias reuelationes p̄cipiunt q̄ qua
dragenā penitētē obseruare no
uerunt. sicut de moysē exemplum
hakemus. q̄ altera vice quadragi
ta diebus ī monte cū dñō stent
et sic legem dominicām accepit.
Erod. xxim. Ascende ad me ī mō
temet esto ibi per quadragita di
es. Alia aut̄ sc̄z quo angelus ispi
ratue loq̄tur. et quo etiā quedā
fuit ī scriptura et ī lege q̄ publi
ce p̄nt dīc oib⁹. alia q̄ secrete fūt
dīcēda solū sapientib⁹ p̄ se paten
t. In cap̄lis que sequuntur multa de
futuro iudicio ostinent. s. q̄ nichil
potiū p̄ modū v̄isionis īdeo nō
muēm aliquid q̄d applicabile ī
dicauerūm ac.

**Incepunt Moralisationes su
per librum Thobie.**

Capitulū Primum

A

Tobias de tribu a cui
tate neptalinū cū esset
iunior et oēs ierent ad

vītulos auēos adorādos. hic sol⁹
fugiebat sc̄ortia oīm a p̄gebāt do
minū adorare ad tē plū suū ī ihelz
Cū vero fact⁹ fuisset vir accepit
vōdrez de tribu suā et genuit ex
ea filiū. quē ab infantia timē dñm
docuit et abstinerē ab omni pecca
to. Et finaliter ī captiuitate posi
tus de abis gentiliū nō comedit.
et cum contribules et amici eius
passim comedērent. ipse et vx or
et filius abstinebant. Desolatōs
confortans circuibat. moīta salu
tis co[n]captiūis suis dabat. euriē
res alebat. mortuisq̄ sepulturaz
prelebat. Quapropter ī cōspe
ctu salmanassar regis gratiam ī
uenit. qui ipsum plurimum hono
rauit. A semachērē vero crudeli
tiranino tribulationes plurimas
fūstīnuit. et occidi etiam iussus
fuit. **T**hob. i. **M**ora **T**hobias
i. oib⁹ istis potest optime gerē ty
p̄ unū bonū secularis. Thobias em̄
interpretatur couersus ad vniuer
sa. eo q̄ ad vniūsa pietatis opeā
se cūtit. q̄ reuera licet iste sit ī
ydolatrias. īter malos seculaēs
q̄ ydo la et vītulos aureos. i. peccā
et auēum et argentum per auari
tiam colunt. ipse tñ deū colit et di
ligit. tēplū eius p̄t deuotione;
frequētāt. et ydolatriā cōtribuliū
i. cu lītū vītū fugit et spernit. et
filios filōs ī timore dei īstruit.
et bō s̄q̄ gentilium. i. delitias carna
liū abhorret et se immaculatum
cūstodit. Et dato q̄ quandoq̄ con
tingat ipsum captiuita te m et tri
bulationem īcurtere. nō ces
sat tamen captiūos et turbatos
con solapi īdigentibus nēcessaria

laegiri: mortuis sepulturam dāc
et pietatis opera preparare: qua
apter pro certo sepe ad litteras p
uenit: q̄ regum et principum de
o fauente gratiam et bēmuolentia
am acquiat: et contra quandoq;
q̄ ad maiorem fui probationem
fennacheryb id est tirannoꝝ mali
uolentiam et tribulationem iur
at: multe em; tribulatiōes iusto
rum sunt: sicut et isti dictum fuit
intra capitulo: xij. per angelum:
quia acceptus eras deo nescieſ ſu
it ut temptatio probaret te.

Capitulu secudū.

I. **A.**

Quādām dī thobi
as fatigatus de sepul
tura occasioꝝ quos per
plateas nimue iugula
tos reperiens abscondebat: a no
ctu contra mandatum regis sepe
liebat: propt̄ quod iterſi iuss⁹
fueat iuxta parietem obdormiss⁹.
accidit q̄ ex in dō yecundinū ſterco
ra calida ſuper oculos ei⁹ caderet:
et ipſū penitus excēdent. Qui
plaga oculat̄ percussus non eſt
ad iecundiaꝝ motus: ſed magis
per patientiā ad gratiarum actio
nem prouectus. Thob. n. **T**
Ora **I**sta allega exem
plarē: q̄ iustus nec tribulatiō
bus nec fortuitis ſeu infortuatis
casib⁹ debet turbari: ſed potius
quicquid ſibi accidat debet in dei
iusticiam reducere et ſe iuste pa

ti dicere et patiēter cum gratiā
actione omnia sustinere: exçlo
Job qui dicebat. dominus dedit
dominus abſtulit. Non enim con
trahit iustum quequid ei aca
derat: ſicut dicitur Proverb. xij.
Sepe enim contingit q̄ iustus et
am contra voluntatem tyrannoꝝ
opera misericordie exequitur: di
cens ipſi fennacheryb. i. tyranō il
lud actuum. v. Obedire oportet
deo magis q̄ hominib⁹. Et tamē
talis ut communiter atius et fac
lius infortunis flagellatur. Quē
enim diligit dominus corripit: a
quasi pater in filio ſicut ait ſapi
ens in eo delectatur. **I** **B**
Vel dic q̄ thobias eſt homo: qui
qua ndoꝝ diuertens ad parietes
i. ad mundi negotia ſe deſtens:
quandoq; in deliñs et proſperi
tati bus delectatur et dormit. Yu
do vero. i. dyabolus qui mox yu
dimis in vere. i. in ſuperbia paſcit.
hoc videns ſtet contra diuinitat⁹ in
oculos cordis eius per conci pſe
tiam proicit: et ſic viſum ſpūalis
viſionis ſeu diſcretiōis et ſapiē
tie: nec non lumen diuine ḡtie ſi
bi tollit: et euꝝ per auaritiā ex
erat et periuertit: ita q̄ in illis q̄
ad deum et ad ſalutem pertinent
ipſum tota liter cecum redit. Ut
tales qui iuxta parietem terrena
rum poſſeſſionum per auaritiā
excēcantur videntur poſſe dicere
illud. Pſa. lx. Palpauimus
quasi ceci parietem et quasi ſine
oculis atrectauimus. Ille enim
qui fatigatus ad ſepulturam dor
mitiōne accepit. i. ille qui in boſ
operib⁹ diſſicultatē et laſſitudiēz

inueniens dormitionem querit delectabilem. et ab huiusmodi bonis et p̄nis operibus cessat et quietus. talis dico cecitatem vitiorum incurrit et lumen gratie perdit. qd tamē nullatenus perdidisset si infatigabiliter in bonis operib; vigilasset. Non oportet ergo i bonis operibus fatigari nec per malam complacentiam dormire. aut i virtus et prosperis delectari. ¶ma ad tressal. v. Non dormiam⁹ sicut ceteri sed vigilem⁹ et sobri sim⁹

Capitulū tertiū.

¶.A.

Quodias sicut dictum ē inter ydolatras dñm q̄ rebat. et in bonis operibus insistebat. qui postq̄ filium habuit execut⁹ est. filius vero associato sibi raphaeli archangelo i rages ciuitate medorum pro recuperandis deē argenti talēis descendit. q̄ etiā sarām filiā tagelis que se; septē viros habuerat quos tamē demoniū nomine almodeus occiderat i uxorem assumpsit. quā angel⁹ a demomis potestate liberauit. et eā i domū patris ceci cum magna substātia duxit. quē canis associās reuertētem precessit. Ille etiā pisces qui eū deuorare voluerat occidit. et cū felle eius patrē ceci ad osiliū ageli finaliter illuminauit. sicut om̄a illa apparēt infea. v. vi. et. xn. ca. ¶ Qoia ¶ Et hic beda p̄ thobiā alle

gorice populū iudeorū intelligit. q̄ i principio sol⁹ dñi coluit et amauit et inter gentiles a ydolatras solus fide et bonis operibus deo seruauit. Amos. ix. Tantum vōs cognoui ex omnib; gentib; dom⁹ isrl. Verūptamē iste postq̄ filiū suū. i. xp̄m de isrl scdm carnē natū pdixit aut genuit. per infidelitatē execut⁹ est. inq̄ptū scz fidē cristi recipere recusavit. Sara vō que in una ciuitate medorum habitabat. i. gentilitas quem in mundo vagabatur. cuius viros. i. doctoēs a magistris per infidelitatē a ydolatriam dyabolus occiderat. ab ipso minore thobia et agelo secuz iuncto. i. ab ipso xp̄o eū agelo. i. cum dei filio copulato fuit liberata. et in domum thobie ceci. i. in ecclesiā loco ex cecati iudaici populi substituta. Cant. viii. Apprehēdā te et ducā te i domū matus mee. et i cubiculū genitricis mee. i. sinagoge. Sic ergo factum est q̄ p̄fiscis id ē dyabolus qui i flumine passiois ipsum thobiā iuuenē. i. crustum deuorare voluit. ab ipso vict⁹ extitit. Fuit etiam idem p̄ ipsum exercitatus et aptus. inq̄ptū malitias cordis sui hominib; ruelauit et fuisse malitia in scripturis posuit et ad illuminationē legētiū locauit. et quicquid de corpe eius. i. de membris ipsi⁹. i. de peccato. ib; couerte do accepit. igne caritatis assauit. et sale sapientie condiuit. et ad v̄sus p̄prios reseruauit. Finaliter tamen pater eius cecus i. popul⁹ iudaycus p̄ ipsum illuminabit. in fine scilicet temporum quando totus israhel saluus erit. ¶.B. bb

Vel dic q̄ septem v̄ti sacer sunt septem sacramenta vel se otem dōna spiritus sancti concessa animē christiāe · que proculdubio dyabolus sibi per peccatum subtrahit et eam viduam et miseram relinqt. **V**erūptamen post p̄ orationib⁹ et fletibus se vult dare · solet se illi thobias minor id est ipse christ⁹ perseveranter per gratiam iungere · quē dyabolus non poterit supare. **M**atrimonium enim virtutis cum anima non perseverat ubi fletus et oratio non predominant. tūc v̄o perseveranter virum accipit cum lacrimis suis stratus suū spergit · et cum per orationem deponit suū deo committit.

Capitulū quartū

¶ 2

Thobias senior qui dum gabelo cōsanguineo suo egenti de cēz talēta argenti mutuo dede-
rat · filiū suū una cū angelo quē ductorem sibi dederat in rages ciuitatē medorū misit · q̄ in via sarā despōsauit · cui⁹ mariti septem a dyabolo fuerat interfici. **P**iscis qui ipsū deuorare voluerat interfecit et exērāvit · et de vētre ei⁹ mediciabile mēbris extractit. **D**e moiū qđ maritos sue vxoris occiderat angelus in deserto ligavit · patruam recuperavit · canē patē secum socium habuit · et rediēs vxore i domū patē duxit. **T**hobie. v. a. deinceps. **N**ecesse āt videtur q̄ iste thobias

potest signare dēū patrem · filius autē eius vna cum angelo xp̄m dei filiū significat in quo angel⁹ et hō .i. diuinitas et hūanitas sociantur. **N**ec hoc ē inconueniēs cū secundum sanctoz doctrinā xp̄e quantum ad suas duas naturas in psaue a in ariete figuraet · vt pat̄. **G**en. xxii. **G**abelus cōsanguine⁹ thobie signat genus humanū · quod de genere thobie .i. de genere patē dicitur · p̄ eo qđ ad eius similitudinē est cēatū. **Q**uod etiā egenuit et mōps fuit apter ade peccati · fuit de padysō captiuatum · et domo immortalitatis nudatū · ḡtis et virtutibus spoliatum · sicut bene apparuit in adam et eua qđ post peccati cognouerūt se ēē nudos sicut dicitur. **G**en. in. **D**ecez talenta significat de cē legis mādata · isti gabelo .i. humano generū sbleuāda paupie mūwata. **S**ara v̄o gētilitatē signat · cuius viros .i. cuius poplos asmode⁹ .i. ydolatra petimebat. **P**iscis signat diabolū · vēt signat ifernū · fel amar et medicinalē qđ exm̄ extractū ē signat scōn p̄m collegiū. **E**rgo ista fuit veritas qđ thobias de⁹ p̄ q̄ a principio p̄ moy sen gabelo .i. humano generi indigēti et pauperi tradiderat de cēm talenta argēti .i. de cēm legis mādata · thobiam unī orē filiū suū cū ductore āgelo .i. c̄stū dēū et hōlēz filiū ei⁹ benedictū in rages medorū .i. in mūdū destiauit · et canem id est preicatorēs eidez adiūxit · q̄ i illo itinerē sarā .i. ecclāz de gentilitatibus sibi iūē hereditatio debitam sibi per fidez despōsauit · qui etiā piscem .i.

dyabolum qui ipsum in torrente
passione deuorare crediderat. et
ob hoc morte et passionem eius per-
tulerat pstrauit et supauit. et de
ventre eius. i. de inferno fel amarum
et medicinale. i. sanctos pres
qui in amaritudine languebat ex
traxit. **D**ecem talenta. i. de eis ma-
datorum executionem et opera a
gabolo. i. ab humano genere eponi-
tauit. et uxorem assumptam id est
ecclesiam in domum patris sui in
paradysum perdixit. **E**t hoc est
quod dicit. **A**pplus ad. gal. nn. **M**i-
sit deus filium suum factum de mulier-
ete. factus sub lege. ut eos qui sub
lege erant redimeret. **B**

Hic habemus quod thobias volens
nare ductorez filio suo. i.ue-
nit quandam angelum nomine rapha-
elez qui sub humana specie latita-
bat. Inuenit ergo eum quasi quen-
dam iuuenem splendidum et eamque per-
actum et quasi patum ad ambu-
landum. Hunc ergo filium suum
misit. qui ipsum in itinere induxi
uxorem sibi accepit. cum magna
uxoris substantia ipsius ditanit.
decem talenta argenti sibi recuper-
auit. pitem qui ipsum vorare vo-
luerat ipsum supare fecit. et ipsius
patrem suum illuminate fecit. **B**

Mora **S**ic vere carissimum sup-
ponna cura debet esse thobie semo-
ni. i. prelato superiori quod filio suo. i.
subditorum populo de bono ducto-
re. i. de bono curato vel rectore p-
uideat. et quod bonum prelatum sibi
assignet et preficiat. quod in huius
mundi via ipsum custodiat atque
regat. Ille etiam debet sibi querere
et preficere aliquem angelum la-

testem sub homine. id est aliquem
vitum sanctum et angelicum san-
ctitatem tamen suam occultate;
sub humana benigna et coi effigi-
e. quod quicunque alius preficitur in p-
latum in vita angelicus. humanus
vo in conuersatione benigna esse te-
netur. **V**nde de bono rectore dici-
tur. **M**alach. n. quod ipse angelus do-
minus est. sicut. **A**pocal. n. dicitur
Septe inquit stelle angelii sunt sep-
tem ecclesiarii. **I**ste ergo debet in
uenientiuuensis per fortitudinem vi-
gorosa. splendidus per misericordiam gratio-
sa. stas per astutiam virtuosam. pre-
cinctus per diligentiam curiosam. patens
ad ambulandum per obedienciam studio-
sa. debet dici raphael. i. medie per
sapietiam fructuosam. **V**t sic de tali
angelo dicatur illud. **A**pocal. x nn.
Vidi angelum dei fortis ac. Ergo
iste postquam curam ducatum prela-
turam et officium super istum filium
. i. super subditos accepit. ipse pro-
culdubio debet eos una cum cane. i.
una cum bonis predicatoribus rege-
re et conducere. de cetero argenti talenta.
i. decem mandata sibi debet fa-
cere recuperare. uxores. i. diuina
gratiam debet ei coniungere. et
diuinitas virtutum sibi debet cum
ea procurare. pisces. i. carnem do-
cere apprehendere et exterminate. et
sic per consequens faciet ipsum ad
patrem suum dum letanter cum ux-
ore sua et diuinitus. i. cum diuina
gratia et virtutibus reuenire. Tunc
etiam poterit patrem suum id est
superiorem illuminate. i. spirituali
leticia recereare. quod sic dicit. **P**roou
xv. **G**loria patris est filius sapientia
Tdeo bene de tali angelo potest dominus
bb n

dicere illud. Exod. xxiiij. Ecce initiam angelum meū qui precedet te et custodiet i via ac. Vl si vis per thobiam semorem intellige deum. p angelū plati. et p iūmōre subditū populu ac. sicut supra

Capitulū quintū

¶ 2

Dum angelus thobiam iūmōre conducebat. cōtigit q̄ arca tygris fluūum prima mansionē manerent. Volens ergo iūuenis pedes suos lauare in flumine. ecce piscis iām exiuit ad deuocādū eū. Quo timente inuadi. dixit angelus ad eū. Apprehēde branciam eius et trahē eū ad te. Piscem ergo in fīcū traxit. et statim palpitate cepit. et de mandato angelī pīscēz exenteauit. fel cor et iecur reponuit et seruauit. cetera vero assauit salliuit et p viatio custodiuit. Angelus vero sibi dixit q̄ sumus cordis illius pīscis sup carbones positi omnia demōmorū genera ab hominē fugat. fel vero oculis cecis et albuginosis apostū ipsos illuminat et sanat Thob vi. ¶ Mora. Quamvis videatur satis mirabile q̄ res corporalis agat in spiritū. et q̄ sumus pīscis fuget dyabolum. vel q̄ sonus cathare faciat recedere spiritum immūdum sicut supra potū est. Regum. xvi. quia tamē ad moralia tendimus de disputādo super huiusmodi nōn euremus. Igitur dico q̄ iste pīscis pōt pe-

cattus signat̄ vel etiā carnē fluxibilem atq̄ mollem eo videlicet q̄ peccatum sub aquā mundane pro speritatis et voluptatis absconditur. ubi thobie id est cūcunḡ hoīmī insidiatur ut scilicet ipsum per culpam et penam absorbeat et pīdetur. Proib. xxij. Insidiae in vijs quasi latro. et quos iācūtos viderit interficiet. Ista est ergo veritas q̄ quādō homo accipit mansionem suam supra tygam flauūum qui interpretatur sagitta. pro eo quia sicut sagitta veloci currit. id est in mundi fluxibilitate que cito deparet atq̄ fluit. et in aqua voluptatis et prosperitatis vult recreari. q̄q̄ ibi pīma facie speret et intendat ablui et mundari statim tñ adest pīscis iste sc̄z peccatuz et tentatio supbie luxuria et auaritia. vel etiā ipsa caro que sibi insidiatur ip̄fūzq̄ at trahere et deuorac satagit et molitur. Sed reuera ad consilium angelī testamenti scilicet cristi v̄l bōni predictoris ipse debet istuz pīscēi scilicet pīccatū seu carnem temptationem per considerationēz apprehendere. et ad fīcatatem pītentie et abstinentie trahere. et ipsum debet extirpare id est quālis sit et quid īfīca ipsum est espiceret et videre. Quod pro certo si fecerit ī ipso tria repiet vnde contra vitiorū īfirmitatē īmedia mīta sumet. Inueit em q̄ ī ipso ē cor et iecur et fel id est vanus amor et falsa delectatio. et finaliter īuemet q̄ ibi est fel id est amara cōtritio desolatio et dampnatio. Ergo si iecur.

peccati delectatio cum carbombz
desolatoris. i. cum consideratione
ignis infernalis unctionitur. fiet q.
sumus copunctionis et memorie
exinde proueniens. demones. i. de
monum temptationem fugabit.
Victura vero fellis. id est conside
ratio a timor futuram amaritudinis.
albuginem carnalitatis de oculo
mentis curabit. Nichil enim ma
gis proficit contra vitia et demo
nia q. cogitare q. falsa sunt carnis
et peccati oblectamenta. et q. du
ra et fellea subsequuntur tormenta.
Fel ergo. i. consideratione ama
ritudinis eterne debet homo in o
culis patris sui seq. intellectus ap
ponere. ut sic possit eum per gti am
illustrare. dicens illud **I**hesus. ix.
Ecce cabalo eos absinthio. et dabo
eis potum aque fellis. **¶**

S. **¶** **V**l si vis dic q. iste pi
scis est dyabolus. quia pro certo il
lis qui in fluvio religiosis et devo
tions vel copunctionis se balneant
et in tygri. i. in sagitta diuinitio
nis et contritionis se mundificant et
ibidem affectuum pedes lauant.
piscis dyabolus insidiatur. qui
per peccatum ipsos si potest deuo
rat et predatur. **S**ed reuea homo
debet ipsius viriliter per bona ope
ra inuidet te. et ipsius per considerati
onem exenterando et aperiendo qd
i vete et corde suo habeat discer
tere. et p. certo inuidet cor. id est
malitiam. iecur qd amare et git. i.
delectationis fallaciam. et etiam
fel quod est amarus id est praeve
ntionis nequitiam. et futuram
damnationis amaram angustiam.
Que pro certo si bene cogitauerit

et carbones ignis eterni sumus q.
sacrificari et obscuritate tenebra
cum que in inferno sunt adhibue
rit. sibi ad spiritualitatem tollen
dam et ad demonium effugandu
q. plurimum proficiet et valebit.
Allega ut supra. **V**el die q. thobi
as iste est cristus. piscis vero dia
bolus. sed hoc vide supra caplo.
v. **¶** **C.** **¶** **V**l die
q. iste piscis immensis sigt aliquem
magnum diuitem usurandum et
tyrannum q. in fluvio mundane p. spe
rat. et ibide tangi i. appri
o domicilio concreat. **C**zech. xxix.
Ecce ego ad te pharao draco mag
ne qui cubas in medio fluminis
et dicas me. esfluui. **i.c.** **S**i ergo
cointingat q. thobias. i. aliq. paup
er propinquet ad istum fluuium. i. ad p
speritatis statu. v. ad alium diui
nis domu v. locu. statu. cu. tles pi
scis tyrannum usurpari et diuities ip
su velle ditari. vel iuxta se velle lo
car. et edificare videt. sibi imedia
te detrahunt et inuidet. et eum deuo
rare et rapinis et exactibz ipug
nare festinat. ita q. ipospellunt
ad angelum. i. ad dominum clamare. et co
tra eos auxiliu implorare. **D**ñe in
qt inuidit me. **J**ob. xxviii. **A**ime
vulnerorum clamabut. **P**ericu
losu est ergo talibus appinque. et
eorum habitatio nibus et domibus
et possessionibus vicinari. q. flu
uium mundane p. speritatis soli si
bi volunt appropriate. et ideo so
lent omnes vicinos et socios in
pugnare. nec patiuntur aliquem
quem impedit. et alcant pedes su
os lauare. id est refectionem a
liqua obtinere. **V**identur enim dice
bb in

ill8. Ezech. xi. Nobis data est terra in possessionem. Thobias ego io ē pauper ab angelo. i. a deo constitutus. q̄ ip̄e istū p̄scem id est istum diuitiū apprehendat. et ipsum de fluvio mundane prospexitatis p̄s considerationem extra habet. et ad siccum id est ad mortis austeritatem et sterilitatem ymaginando deducat. hoc est dictu p̄ statum eius cito defectum. et statum mortis sūe cito successuꝝ cogitet et attendat. a sic pro certo ipsum cogitare poterat palpitatem. id est dubium miserum et timentem. Vnde de diuitiis dicit Sapiēt̄ quinto. q̄ ipsi turbabuntur timore horribili dicentes itra se penitiam agētes et pre angustia spiritus gementes. Consilium etiā ē q̄ paup̄ q̄ videt gloriā n̄ quo rū ipos p̄ considerationē exēteret. hoc est q̄ quales sūt interiorē cōsidēt ut s̄z nō gloriā suaz extensem. sed iniquitatē interiorē cogitet atq̄ spectet. quia s̄z tunc videt q̄ illi q̄sūt terribiles quo ad mundū. sūt abhomītabiles quo ad deū iuxta illud. Luce. xvi. Q̄s hominibus altū est abhomīnatio est apud deū. Talē consideratiōne videtur habuisse dawid in psalmo vbi de p̄ speritate malorū dicit sic. Ecce ipsi peccatores in seculo optinuerunt diuitias. et dixi ergo sine causa iustificauit cor meū ac. donec int̄ē in sanctuarium dei et intelligā in nouissimis eorū ac. **I** **d** **C** Vel si vis die q̄ thobias istū ē deꝝ quem p̄ certo p̄scis imanis. i. aliq̄s malus diues in persona pauperū et ē

ligio sōz desorat et eū i membris suis fatigat et infestat. Sed p ce to deus talem de fluiuio prosperitatis ad siccitatē mortis extrahit et eū exenterat et prosternit et super carbones inferni assat et cō burit et de vētre eius. i. de suis intrīscis et abditis medicinas pauperum scz diuitias quas diu absconderat extrahit et de his ecclz. i. incipes quādoqz illuminat inq̄tū de auaroz substātis ipos post mortē talium isolat et dicat carnes qz. i. temporales substātias istorū atqz officia et beneficia que tenebant sibi et angelo reseruat inq̄tū in persona paupetum se nutriti predictat Psal. xxviii. Si facite lassum et ecce hoc meum refrigeriū Impios et tirānos tollit de medio ut saltē post eoz morte de eoz diuitijs iustos alat et ut eoz bō qz auare aggregauerat p plurimos distribuat a distiguat ut patet ad litteraz de clericis te nentibus plura beneficia et auas habenti bus multas diuitias quia scz post mortē eoz multi di tantur et beneficiātur et thobias et angelus. i. pauperes et iusti vñ ipse xp̄ i psōa pauperū inde multipliciter recreantur Ideo dī Sap. x. qz iusti tulerūt spolia ipiorū Et Proib. xm. dicit. qz suaē iusto substātia peccatorū Vnde Job. xx dicitur de malo diuite qz fringes nudauit pauperis domum rapu it et non edifica uit eam nec est faciatius venter eius educetur c grediens de vagina sua vadent et vement super eū horribiles de uorabit eū ignis qui n succēdetur

Confitit se deo

O Vm fata filia regnari
septe virtus habuissit
et eos opatulus esse
dilecti. thibis ipsam
hunc timuit, tamen ad angustias
vobis ipsam duxit; nec ei ipsa
debet recant seu lexit. **S**ed ad omnia
iniquiitate pietis mentis super
stitiones profuit et ad adamum fa
ciens demone fugientem que ac
tus expulsi de hinc supradictis
ipsa relegavit. **V**idem in timore
et trepidatione misericordie et tam ad
destitutum mortuorum cui ipsa taliter di
litas erat et vacuitate et sic iterum
ad peccatum dei hominum sine mo
numento ipsa fuit optata. **S**icut omnia
gloria fletur dicitur deponitur humus
super illos postquam habent qui si ex quo
est multa sine de amore amarum fuisse
et potius habentur et quia factus
magis melior pene delectacionem
dantur. **T**rob vi se dimicaverunt
Propterea **I**sta excedentes posse
merita nostra gloriosos qui se
fuerint finis dei amoris solitudo de
lacione quaeque qua periret ta
re per nos formidantes pount.
Ipsorum tamen si gressu rionibus
convenit conseruare. **J**usti ve
runtur et 50 milione et
concedunt auxiliis melleaceis et
fructuosis et pannis si pietatis
remittuntur. **E**sperni luxuriant
frumentis et pannis si casti monachis

Et de eodē dicitur ibidē. q̄ diuiti
as quas deuorauit euomet 2.

Capitulū sextū.

A.

Quā sara filia rāguelis
septē viros habuisset.
et eos dyabolus oca
sisset. thobias ipsam
ducere timuit. tamen ad āngeli
confibū ipsam duxit. nec eū dyab
olus nocuit seu lesit. Nā ad ūfili
ū angeli iecur piscis mortui super
carbones posuit. et ad ardorem fu
mi eius demonez fugauit. quē ac
apiēs raphael i deitū fīxationis
egypti religauit. Tādem in timō
te dei vxorem īstruēs. et eam ad
orationē īmutans cū ipa tabz di
ebus oratiōi vacauit. et sic ītrās
ad puellā ī dei bñdictōne sine no
cumēto ipsā suscepit. Sicut enī ā
gelus sibi dixēat. demonū solum
hūp illos potestatē habz q̄ sic equ⁹
et mul⁹ sine dei timore cum suis
vxoribus habitant. et q̄ ī actu ī
iugali nichil p̄ter delectationem
amant. Thob. vi. et deinceps.

Noā. Ista exēplaniter possūt
allegāti ōtra libidinosos. qui s̄z
sicut brutū sine de i timore solaz de
lectationē querūt. quia p̄ certo ta
les per spm formicationis peunt.
mōptum etiā; cū p̄pns vxoribus
formicationē committūt. Justi ve
ro cū dei timore et bō intētōne et
oratoe debent iugū celebrare. et
sic nō hñt demonē. spm luxuriē
formidare. et potissime si pistis
mortui iecur. i. si c̄psti morientis

amorem super carbones feruētis
caritatis p̄ cōsiderationē voluerit
adhibere. Dicat ergo bonus con
iuncti vxori sue illud qd̄ iste dixit
huic. Filii sāctorū sum⁹. et n̄ possu
mus ita cōiungi sicut q̄ ignorat
deū. II. B. C Vel dic q̄ vxor
nostra est beneficiū v̄l ecclēsia no
bis data. q̄ p̄ certo quicq̄ istivr
oni brutaliter. i. solūmodo ppter lu
crū et delectatioēz. a utilitate tēpo
ralē cōiungit et eidē p̄ promotionez
cōiugat. necesse est q̄ a dyabolo
spūalit et tpalit pimat. Ille vēo
qui talē vxore accepit nō vt p̄sit k
vt p̄sit. nō vt libidini et volupta
tibus vacet sed vt oātioni et dīne
laudi se applicet. a demoīo n̄ lede
tur. sed san⁹ et īcolumnis spūali
ter repit. et cū vxore huiusmoi
ple bonor op̄tū iocūdat. et diu
tns tpalibus et spūalibz p̄spera
tur. p̄s Vxor tua sicut vītis habū
dās ī laterib⁹ domus

Capitulū septimū.

A.

Rāguel pat̄ sare postq̄
thobias ī vxorem fili
am suā acceperat. et
ad eam ītrauerat. ti
muīt ne forte sibi sic alij accidiss.
hoc est ne forte a demomō suffoca
tus fūsset. Fecit ergo de nocte ī
domo sua foueam fieri. vt ipsum
posset sicut alios sepelire. sed sa
nos ipsoſ reperiens ī laudem de
i prouinci et exultat. et duas
vaccas et quatuor arietes occides
bb nn

nuptias preparat et instaurat.
Thobias ergo angelus ad gabelum
mittit qui pecuniam recuperat. et
ipsum ad nuptias adducat. Tan-
dem vero rael medietate bono
eum suorum filie tradidit. et cum
magna substantia thobias coniu-
gem secum duxit. q[uod] precedens felle
pistis oculos suis illuminavit. a
cadente albugine quasi membra
num cui visum recuperat. et vi-
dens filium filium domini num benc
dixit **T**hobie octauo et deinceps

Moraliter. **I**sta
exponunt quidam allegorice. Di-
cunt enim q[uod] rael est populus
gentilis. cuius filiam id est ipsas
gentilitatem seu gentilium comu-
nitatem thobias id est castus in
vixorem duxit. inquantum ipsas
ad fidem conuertens de ea ecclesi-
am suam fecit. sed reuera in princi-
pio ille rael scilicet gentilis po-
pulus dubitauit et timuit ne for-
te illi esset verus maritus. et ne
forte mundum decipiendo fuisset
a demonio mortuus vel oppressus.
qua propter ipsum sepelire dispo-
suit inquantum scilicet in persona
tirannorum nomen cristi et eius
fidem opprimere et tollere festina-
uit. sed finaliter cantu gallorum
id est doctrina predicatorum ista-
te ipsum verum ecclesie maritum
et virum sanctum et legitimu[m] ep-
penit et cognovit. et tunc nupti-
as vere et firme fidei instituit et i-
dixit. in quibus procul dubio vac-
cas et ardet id est martyres et
confessor[es] de populo suo prep-
arat et exponit. Constat enim q[uod]
de populo gentili conuerso multi

in patritia ecclesia mo[r]te vacca-
rum agnum dominicum coluerunt.
et tandem per martia[m] obie[n]t
et multi arietes id est prelati et
duces in ecclesia fuerunt qui pro
domino mortem subierunt. a tunc
in nuptiis thobie et sare id est cra-
sti et eccl[esi]e de seip[s]is encenum
prebuerunt. **Q**athei vicesimo se-
cundo. Tauri mei et altilia oculis
sunt et omnia pata sunt. venite
ad nuptias. Ad illas etiam nupti-
ad id est ad fidem cristi gabelum p[ro]p[ter] angelum adducatur. quia scilicet
ad fidem cristi cotidie nouus po-
pulus per predicator[es] angelicos
aggregatur. Saractiam id est ge-
tilitas cum magna substantia thobie
traditur. quia eccl[esi]a de gentili-
bus cum diuitiis diversarum sci-
entiarum ad fidem veniens domi-
no desponsatur. Finaliter tam[en]
iste thobias scilicet cristus pri-
mum oecum id est populum iuda-
icum excecatum per fidem illumi-
nat. inquantum in fine temporis
lumen sue fidei sibi seruat. quia
tunc exultando clamabit et dicet.
ecce video thobi filium meu. q[uod]
do scilicet albugo infidelitatis de ocu-
lis eius occident. et q[uod] se errasse
fatu[m] et cognoscit. et q[uod] xpo me-
diante se illuminatum aduertet. di-
ces illud **Ioh[ann]es**. ix. Cum eccl[esi]a e[st]e
modo video. Albugo enim apparat et
citate populi iudaici signat. Et
ista etiam cecitas et albugo qua-
si membranum cuius esse dicitur p[ro]p[ter]
eo q[uod] adhuc dominum nostrum
ihesum christum canum de ouo nasci-
tum expectat. Sed tunc talis
albugo de oculis sue mentis cadet

ab oblatione remissio cogit
q[uod] est confessio parvus. **N**on q[uod] ad
h[ab]et. **V**erbo est politus. **F**usus
est in corde emeriti fuerunt au-
tem etiam. **D**e p[ro]p[ter] scilicet
quod modo angelus elo-
minatione; et scilicet omni-
erit et quod modo ex hoc thobias
presente q[uod] a deo teplante
spiritus manifestaretur.

(Exponent) **O**ccasione sup
cum Thobie. **I**ncunabula
famis super librum sunt.

(Capitulum parvum) 17

Thobio
donor;
uxalis
cum u
atua re
petit et
g[ra]mme
decomi
statio op
misteriolum et m[od]i eius in
ap[er]to contineat et in aliis fu
magis subducere. Non sufficit
in finibus acquisuisse. qui
membranos h[ab]et ap[er]tum abha
bitum et tamquam usq[ue] in alt
u[m] et tanta fisi sol
u[m] in operi exponit p
remisit et te dimisit
et secundus ut fine honore
dicitur quibus ipso p[ro]p[ter]

quando crux iam venisse cognos-
scens se errasse percipiet **Vii**. n. ad
Coz. in. Velamē est positiꝫ super
cor eoꝫ. cū āt conuersi fuerint au-
feretur velamē. **Hic p̄t** s̄biungī
exemplā quomodo angelus eleo-
sinam orationē et ieiunū omen-
dat. et quomodo ex hoc thobias
promeruerat q̄ a deo tēptaretur
et tēptatus consolaretur r̄c.

Expliāunt Moralisatioēs sup
librum Thobie. **Incipiunt Moā**
lisatiōnes super librum Judith.

Capitulum primum // **a**

Tabucho
donosor
rex assiri
orum cū
cōtra ar-
phaxat ē
gem me-
dotum vi-
ctoria op-
tinuisse. eleuatum est cor eius in
supbiā. et omniē terram voluit su-
o impio subiugare. Non suffecit
sibi regnū medorū acquisuisse. qn̄
ymo nuncios suos ad libanū cīcia
am syriam et damascū usq; in ih-
rusalem misit. ut tributa sibi sol-
uerent. et eū in regem recipient p-
nūcios impauit. Et quā oēs uno
animō stradixerūt ei et remiseūt
vacuos nūcios suos et sine honoē
abiecerūt. indignatus ipos p potē-

tiā opprimē et s̄biuzaē voluit **I**de
o holofēnē p̄cipē militie sue cuꝫ
exeratu ifinito cōtra regiōe occide-
tis misit et oēs cōtra sibi s̄biugari
mādauit. Qui mādatis eiꝫ obtē
perās m̄ltas cītates et cōras confe-
git. m̄ltosq; ipꝫ volūtanē cīpiē-
tes in dñm ī deditionem recepit.
terras que p̄us mandatum nabu-
chodonosor cōtēpserant p violenti-
ā eius ipio s̄biugauit. **Judith. i.**
et demēps // **Mora** **T**usta
p̄nt applicari cōtra ambitosos et
p̄fūptuosos. ille em̄ nabuchodono-
sor q̄ interpretatur sedēs ī angu-
stia p̄fūptuosos signat. q̄ sc̄z semp
sollicitudine agustiātur ut ad sta-
tū aliorē p̄moueāt. **Trenoꝫ pri-
mo.** Sedet ī agustia dñla gētū. i.
ambito. **I**ste em̄ cū cōtra arphaxat
i. contra aliquem magnum facit
aliqd factū notabile. p̄p̄t qd teg-
num medorū. i. aliquā dignitatē
optinet et acq̄rit. non sufficit sibi
q̄ sit rex assiriorum et q̄ officiā
rex medorū. i. nō sufficit sibi digni-
tas quā ab antiquo habuit l̄ quā
de nouo acquisiuit. quinymo sta-
tim ad aliora acceditur. et ad
altas dignitatis officia ambito et
ea usurpare molitur. **Q**d potissi-
fit quando videt aliqd beneficium
vel dignitatē vacare. quia sc̄z
tunc magis solet ad dignitatē hu-
iusmoi aspirare. in. fx. p̄mo **A**do-
nias āt fili⁹ aggith eleuabatur di-
ces. ego regnabo. **Q**uid ergo fit?
Pro certo iste quādo videt electi-
onem īstante solet nuncios et p
locutoēs suos mittere. et nūc ad
vnum nūcios ad aliuz discurrere.
multa et magna promittē ut ad
bb v